

Henryk Rosiński (1883-1941)

Henryk Rosiński urodził się 16 stycznia 1883 roku w Kijowie. Ukończył gimnazjum klasyczne w Kiszyniowie, a w 1906 wydział prawny Uniwersytetu Noworosyjskiego w Odessie. W 1912 roku został wpisany na listę adwokatów przysięgłych Sądu Okręgowego w Odessie. Do 1916 roku prowadził kancelarię adwokacką w Kiszyniowie.

W 1916 roku został powołany do wojska rosyjskiego w charakterze urzędnika Czerwonego Krzyża. W okresie 1917 r. organizował Związek Wojskowych Polaków, w 1917 r. objął stanowisko naczelnika Polskich Oddziałów Wojskowych w Kamieńcu Podolskim. Był urzędnikiem ministerstwa do spraw

polskich w rządzie ukraińskim, pełnił funkcję kierownika działu prasowego Polskiej Misji Wojskowej w Kijowie. W maju 1919 r. przyjechał do Polski.

W lipcu 1919 r. Henryk Rosiński zwrócił się do Rady Adwokackiej w Lublinie z wnioskiem o wpisanie go na listę tutejszej Izby Adwokackiej.

W październiku 1919 r. został wpisany na listę adwokacką w Zamościu.

Do 1921 r. pełnił służbę wojskową w 9 pułku piechoty Legionów i w 2 brygadzie kawalerii. Po demobilizacji osiadł na stałe w Zamościu i przez prawie trzynaście lat prowadził kancelarię adwokacką.

W 1933 r. Rosiński zdał egzaminy notarialne i roku objął stanowisko notariusza przy Wydziale Hipotecznym Sądu Grodzkiego w Hrubieszowie. W 1935 r. powrócił do Zamościa, gdzie objął kancelarię notarialną po odejściu Bolesława Leśmiana do Warszawy.

W czerwcu 1940 r. Henryk Rosiński został aresztowany i osadzony w Rotundzie zamojskiej. Następnie był więziony w obozach Sachsenhausen i Dachau. Zmarł 21 lutego 1941 roku.

Po osiedleniu się w Zamościu Henryk Rosiński włączył się w nurt działalności społecznej i kulturalnej miasta. Uczestniczył w spotkaniach towarzyskich, których tematem była książka. Efektem tych spotkań było zorganizowanie wystawy książki polskiej w 1923 r. w Zamościu. Na wystawie zgromadzono przeszło 1500 druków polskich wydanych na przestrzeni kilku wieków. Książki pochodziły z księgozbiorów prywatnych i poklasztornych znajdujących się na terenie Zamojszczyzny. Była to trzecia wystawa książki na ziemiach polskich, a pierwsza na prowincji. Komitet organizacyjny wystawy (m.in. Zygmunt Klukowski, Kazimierz Lewicki, Wanda Madlerowa, Henryk Rosiński), chcąc w dalszym ciągu propagować książki, utworzył stałe koło bibliofilskie. W 1924 r. oficjalnie zarejestrowano Koło Miłośników Książki w Zamościu. Henryk Rosiński wiele lat pełnił funkcję sekretarza, a nawet przez krótki czas pełnił funkcję prezesa. W związku z działalnością uczestniczył w zjazdach bibliofilskich w kraju i za granicą, organizował kolejne wystawy książek, ekslibrisów i druków zamojskich. Zainteresowania bibliofilskie Henryka Rosińskiego miały wymierny efekt ; jego księgozbiór w 1939 r. liczył około 3000 tomów.

Nazwisko Henryka Rosińskiego łączy się również z zamojską biblioteką publiczną, w 1933 r. został jej zarządcą

Czynnie działał w zamojskim Oddziale Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego. Dzięki jego staraniom w 1936 r. powstała w Zamościu sekcja muzealna, następnie muzeum.

Z ogromną energią brał udział w życiu kulturalnym i społecznym miasta i regionu. Od 1938 r. wchodził w skład tzw. „Siódemki” powołanej przez starostę zamojskiego Mariana Sochańskiego. Spotkania znanych i cenionych osobistości Zamościa spełniały ogromną rolę w życiu umysłowym miasta okresu międzywojennego. Dzięki tej współpracy znanych osób doszło do wznowienia „Teki Zamojskiej”, pisma regionalnego o charakterze naukowym.

Henryk Rosiński należał do licznych organizacji i stowarzyszeń. W każdym z nich starał się aktywnie uczestniczyć. Włączył się także w działalność polityczną Zamojszczyzny. W 1929 r. był prezesem zamojskiego koła Bezpartyjnego Bloku Współpracy z Rządem. Po wyjeździe do Hrubieszowa wycofał się z życia organizacyjnego i politycznego Zamościa, nadal jednak utrzymywał kontakty z ludźmi i organizacjami w mieście.

W 1933 r. za pracę społeczną został odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi.

Nota biograficzna:

Sylwetki twórców Muzeum Zamojskiego. – Zamość, 2001. – S. 21-41

Bibliografia podmiotu

H.R. Imprezy „Dni Zamościa” / H.R. // Prawda. – 1939, nr 1, s. 5

Rosiński Henryk. Wydawnictwa Szymonowiczowskie / Henryk Rosiński // Słowo Zamojskie. – 1929, nr 1, s. 2

H.R. Szkoła muzyczna w Zamościu / H.R. // Słowo Zamojskie. – 1929, nr 8, s. 4

Rosiński Henryk. Stacja Opieki nad Matką i Dzieckiem w Zamościu / Henryk Rosiński // Słowo Zamojskie. – 1929, nr 10, s. 2

Rosiński H. Patronat / H. Rosiński // Słowo Zamojskie. – 1929, nr 11, s. 6

Bibliografia przedmiotu

Caban Ireneusz, Mańkowski Zygmunt. Związek Walki Zbrojnej i Armia Krajowa w Okręgu Lubelskim 1939-1944. Cz. I / Ireneusz Caban, Zygmunt Mańkowski. – Lublin, 1971. – S. 223

Chwalewik Edward. Zbiory polskie : archiwa, biblioteki, gabinety, galerie, muzea i inne zbiory pamiątek przeszłości w ojczyźnie i na obczyźnie. T. 2, N-Ż / Edward Chwalewik. – Warszawa, Kraków : Wydawnictwo J. Mortkowicza, 1927. – S. 536

Czubarą Krzysztof. Dawniej w Zamościu / Krzysztof Czubarą. – Zamość : Biuro Promocji Atut, 2005. – S. 71, 91, 95, 151, 184, 214

90-lecie Izby Adwokackiej w Lublinie : szkice o dziejach adwokatury lubelskiej / pod red. Piotra Senddeckiego. – Lublin : Okręgowa Rada Adwokacka Izby Adwokackiej w Lublinie, 2009. – S. 117

K.Cz. Starodruki i plakaty / K.Cz. // Tygodnik Zamojski. – 2003, nr 47, s. 17
Wystawa zbiorów Henryka Rosińskiego w Muzeum Zamojskim

Kędziora Andrzej. Encyklopedia ludzi Zamościa / Andrzej Kędziora. – Zamość : Abacus, 2007. – S. 252

Kędziora Andrzej. Encyklopedia miasta Zamościa / Andrzej Kędziora. – Chełm : Towarzystwo Opieki nad Zabytkami, 2000. – S. 338

Kędziora Andrzej. Zamość od A do Z / Andrzej Kędziora. – Zamość : Regionalna Pracownia Krajoznawcza PTTK, 1991. – S. 234-235

Klukowski Zygmunt. Dziennik z lat okupacji Zamojszczyzny (1939-1944) / Zygmunt Klukowski. – Lublin : Lubelska Spółdzielnia Wydawnicza, 1959. – S. 7, 66, 76, 95, 102, 109, 115, 123, 132, 143, 146, 148, 178-179, 181, 183-186, 211, 272, 288, 333

Klukowski Zygmunt. Wystawa druków polskich w Zamościu / Zygmunt Klukowski // Ziemia Zamojska. – 1923, nr 35-36, s. 13-16

Klukowski Zygmunt. Zamojszczyzna. T. 1-2 / Zygmunt Klukowski. – Warszawa : Ośrodek KARTA, 2007

Kowalczyk Kazimierz. Henryk Rosiński / Kazimierz Kowalczyk // Zamojski Kwartalnik Kulturalny. – 2000, nr 1-2, s. 49-53 ; 2000, nr 3-4, s. 69-76 ; 2001, nr 1-2, s. 76-80 ; 2001, nr 3-4, s. 76-79

Kowalczyk Kazimierz. Henryk Rosiński (1883-1941) / Kazimierz Kowalczyk. – Zamość, 1995

Kowalczyk Kazimierz. Henryk Rosiński (1883-1941) / Kazimierz Kowalczyk // W : Sylwetki twórców Muzeum Zamojskiego. – Zamość : Muzeum Zamojskie, Zamojskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk, 2001. – S. 21-41

Kowalczyk Kazimierz. Życie kulturalne Zamościa w latach II Rzeczypospolitej / Kazimierz Kowalczyk // W: Cztery lata Zamościa. – Wrocław : Zakład Narodowy im. Ossolińskich. Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk, 1983. – S. 193

Królikowski Bohdan. Materiały do historii „Teki Zamojskiej” 1937-1939 / Bohdan Królikowski // Rocznik Biblioteki Narodowej. – 1969, s. 217-240 : fot.

Królikowski Bohdan. Z dziejów Koła Miłośników Książki w Zamościu (1923-1939) / Bohdan Królikowski // Rocznik Biblioteki Narodowej. – 1966, s. 397-432 : fot.

M.S. Pamiętnik starosty pow. zamojskiego / M.S. // W : Niemcy i Zamojszczyzna 1939-1944 / pod red. Zygmunta Klukowskiego. – Zamość, 1946. – S. 13-14

Muszyński Zbigniew R. Henryk Rosiński : wspomnienie : (1883-1941) / Zbigniew R. Muszyński // Gazeta Wyborcza. – 2003, nr 22, dod. „Gazeta w Lublinie”, s. 5

Muzeum regionalne w Zamościu / Teka Zamojska. – 1938, nr 2, s. 127-128. - (Kronika)

Muzeum w Zamościu 1926-1996 / red. Piotr Kondraciuk, Andrzej Urbański.
– Zamość : Muzeum Okręgowe, 1996. – S. 11, 14-18, 20, 23, 86, 91-92, 97-
100, 107, 149, 150-151

Pałczyńska Regina. Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Zamościu
1921-1996 / Regina Pałczyńska. – Zamość : Wojewódzka i Miejska
Biblioteka Publiczna, 1996. – S. 11, 16, 21, 22, 71, 84, 121, 131

Przysada Aleksander. Zygmunt Klukowski : lekarz ze Szczebrzeszyna 1885-
1959 / Aleksander Przysada. – Szczebrzeszyn : Miejski Dom Kultury, 2000.
– S. 41, 43, 46, 50-51, 98-99, 203

Rzeźniak Maria. Rotunda Zamojska : miejsce martyrologii ludności polskiej
w latach 1940-1944 / Maria Rzeźniak. – Zamość : Muzeum Zamojskie, 2007.
– S. 39

Smołka Henryk. Rosiński Henryk / Tadeusz Smołka // W : Słownik
pracowników książki polskiej. – Warszawa – Łódź : Państwowe
Wydawnictwo Naukowe, 1972. – S. 765

[Sprawozdanie...] // Ziemia Zamojska. – 1928, nr 11-12, s. 5

Sroczyńska Bogumiła. Opracowanie rękopisu M. Potockiego „Zamość i jego
instytucje pod względem dziejów, religii i oświaty krajowej” przez C.M.T.,
N.P.K. / Bogumiła Sroczyńska. – Konserwatorska Teeka Zamojska 1580-
1980. – Warszawa, 1980. – S. 13-29

Szopka Zamojska. – Zamość, 1938. – S. 36-37

Szyszka Bogdan. Między Lublinem a Lwowem : z przeszłości kulturalnej
Zamościa / Bogdan Szyszka. – Zamość : Polskie Towarzystwo Historyczne.
Oddział Zamość, 2009. – S. 89-98 : Święto Nauki Polskiej

Z.K. Koło Miłośników Książki w Zamościu // Głos Prawdy. – 1928, nr 231,
s. 81

Z.K. Koło Miłośników Książki w Zamościu // Kobieta Współczesna. – 1927,
nr 35, s. 8

Z.K. Koło Miłośników Książki w Zamościu // Przegląd Księgarski. – 1927,
nr 29, s. 603-604

Renata Ożgo
Książnica Zamojska, 2011 r.